

113/1957./T.13./

Tárgy: A kataszteri térképhe-  
lyesbítés irányelvei.

Bevezetés: Az Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal elnökének 106/1957./T.6./ ÁPTK sz. utasítása értelmében a kataszteri térképeket helyesbíteni kell. A térkép helyesbítés munkálatainak sürgetőségre és ujszerűségeire tekintettel addig is, amíg a vonatkozó műszaki utasítás elkészül, az ÁPTK kötelező érvényű irányelveket ad ki. A feladat végrehajtása során felmerülő egyes kérdésekre pedig az utasítás szerint ugyancsak kötelező érvényű magyarázatokat fog az ÁPTK Tájékoztatójában közzétenni. Az irányelvektől és magyarázatoktól eltérni csak az ÁPTK központi kiküldötteinek a vizsgálati jegyzőkönyvbe bevezetett írásbeli utasítás alapján lehet.

A térkép helyesbítés célja: A meglévő kataszteri térképek nyilván-  
tartási példányainak a műszaki nyilvántartás kb. 15 éves szünetelése óta bekövetkezett változásokkal való kiegészítése, illetve helyesbítése. A kiegészítés, illetve helyesbítés után egyszerű módon másolható földmérési térképet és kataszteri /földnyilvántartási/ térképet kell készíteni.

A földmérési térkép tartalma: A keretvonalak, azaz

- községi határvonal,
- belsőség /belterület/ elhatároló vonalai,
- vonalas /nyomvonalas/ létesítmények /utak, vasutak, vízfolyások stb./ kisajátítási, illetőleg elhatároló vonalai,
- nagyobb területegységet elhatároló vakmezsgye vonala,
- állandó fasorok vonala,
- állandó jellegű épületek és építmények /csak a külsőségben/,
- 600 négyzetölnél, illetve 2000 négyzetméternél nagyobb területű, összefüggő és állandó jellegű művelési ágak határvonalai /csak külsőségben/

Az erdészeti határvonalakon belül általában a vonalas /nyomvonalas/ létesítmények határvonalai alkotnak táblahatárt. Ily vonalak hiányában, annak érdekében, hogy egy-egy tábla 3 kataszteri szelvényen ne terjedjen túl, a táblát nyiladékkal is le lehet zárni. Általában azonban a nyiladékok nem keretvonalak.

A kataszteri /földnyilvántartási/ térkép tartalma: A keretvonalak közé zárt táblákon /kivéve a belsőség/ belüli birtokhatárvonalak és az e térképekre vonatkozó területi szabványon /lásd III/1957. /T.11/ ÁFTH sz. utasítás III.6. /pontját/ felüli területű művelési ágak határvonalai. Mind a földmérési, mind a kataszteri /földnyilvántartási/ térképek községhatárosak.

Alapmunkarészek: A Központi Adattárnál és a területileg illetékes megyei földmérési és földnyilvántartási felügyelőségek-nél díjmentesen a következő munkarészek állnak rendelkezésre a térképhelyesbitési munkálatokhoz:

- 1./ A kataszteri térképek nyilvántartási példányai.
- 2./ A kataszteri térképek könyomatos másolatai.
- 3./ A kataszteri térképek eredeti /térképtári/ példányai /csak az esetben, ha a nyilvántartási példányok rongált állapotban vannak/.
- 4./ Különböző melléktérképek:
  - OFB és egyéb parcellázások,
  - kisajátítások,
  - erdészeti felmérések,
  - vízügyi felmérések, stb.
- 5./ A 4./ alatti munkálatok egyéb munkarészei.

- 6./ Különböző terület jegyzékek.
- 7./ Változási jegyzékek.
- 8./ 1:10 000-es átnézeti vázlat /esetleg megyei,összefüggő/.
- 9./ A háromszögelési pontok pontleírásai /helyszínrajzi leírásai/.
- 10./ Háromszögelési pontok koordináta-jegyzéke.
- 11./ Sokszögpontok koordináta-jegyzéke.
- 12./ Idegen szervek által végzett és bejelentési kötelezettség alá eső munkálatok munkarészei /a bejelentett, de még be nem terjesztett munkálatokat a felügyelőség útján a munkálatokat végző szervtől sürgősen be kell kérni/.
- 13./ Határleírási jegyzőkönyv.
- 14./ Belsőség elhatárolási jegyzőkönyve.
- 15./ Fototérképek, illetve kontakt másolatok.

A keretvonalak helyességének, illetve változásának megállapítása:  
A megállapítás általában a régi kataszteri nyilvántartási térképről készült 1:10 000 méretarányú átnézeti vázlat és az 1:5000, vagy 1:10 000 méretarányú fototérképek, illetve a kb.1:20 000 méretarányú légifénykép kontakt-másolatok összehasonlítása alapján történik. Ha semmiféle fotoanyag nem áll rendelkezésre, akkor az összehasonlítás alapját kivételesen az 1:25 000 méretarányú katonai térkép képezi.

Irodai előkészítés: Ha már készült - akár megyei összefüggő térképlapon, akár külön - 1:10 000 méretarányú vázlat, akkor erről -az esetleg már beírt régebbi táblaszámok elhagyásával - pauszmásolatot készítünk. Ha pedig eddig nem készült új vázlat, akkor a szelvényvonalak között becsléssel kicsinyítéssel készítjük; majd erről legalább öt fénymásolatot csináltatunk. A fénymásolati példányok a következő célokat szolgálják:

- a./ a munka mennyiségét és a munkamódszert /normázást/ befolyásoló tényezők feltüntetése,
- b./ a keretvonalak helyességét, illetve változatlanóságát ellenőrző mérések feltüntetése,
- c./ /esetlegesen/ sokszögelési, kitűzési és számítási vázlat,
- d./ dűlővázlat és dűlőjegyzék,
- e./ munkavázlatok.

Ad a./

A tényezők például a következők:

- földreformos terület határvonala,
- a földreformos területen belül kialakított uthálózati,
- a földreformos területen átmenő községi határvonalszakasz,
- belsőégi határvonal,
- erdészet kezelésében lévő területek határvonalai,
- legelők határvonalai,
- általában mozaik alakú földrészeket tartalmazó szőlő és gyümölcsös művelési áru területek /szőlőhegy/ határvonalai,
- állami gazdaságok határvonalai,
- termelőszövetkezetek, termelőszövetkezeti társulások határvonalai.

Ad b./

B példányon kell feltüntetni az ellenőrző méretek kiinduló, és végpontját, az ellenőrző méretek természetben mért értékeit, továbbá a felhasznált térkép- és terep-azonos pontokat /grafikus alappontok/. B grafikus alappontokat számokkal kell ellátni és a számokat a példányba be kell írni.

Ad a./

A dűlővázlaton a "mép ajkán élő" dűlőneveket /a dűlőterület közepébe írva/, a dűlőhatárvonalakat /feltűnő vastag vonallal/, végül - az esetleges új, vagy helyesbített keretvonalak feltűntetése után - az új táblaszámokat kell feltüntetni. A dűlővázlaton oldalt - a dűlőket a táblaszámok sorrendjében felsorolva - dűlőjegyzéket kell készíteni. B jegyzékben az egyes dűlők mellé be kell írni a dűlőkben lévő táblák számait, majd annak idején a helyrajziszámokat -tól -ig jelzéssel. A régi kataszteri dűlőneveket automatikusan felhasználni nem szabad.

A keretváltozások bemérésének, illetve a térkép kiegészítésének módja és pontossága: Erre vonatkozó irányelv, hogy ez összhangban legyen az eredeti kataszteri térkép készítésének, illetve a térképek műszaki nyilvántartási módjának és mérési módszereinek pontosságával.

Általában a kisebb területi változásokat két egymással szembe fordított irányban - hossz- és szélesség-méréssel ellenőrzött grafikus alappontok /térkép- és terep-azonos pontok/ felhasználásával ortogonális, vagy poláris részletméréssel mérjük be.

A nagyobb területi változásokat /pl. új vasútvonal és annak kiszármazási határvonala/ sokszögölés, V. rendű háromszögölés, vagy egyéb keretpontmeghatározás /pl. Durnjav-módszer/ után

numerikus módon mérjük be.

A tisztán épület- vagy művelési ág-határvonal bemérésére létesített sokszögpontok koordinátáit kiszámítani nem kell, ezeket elegendő a térképre grafikusán felrakni.

A természetben élesen meghatározott pontok bemérését ortogonális módszerrel oly módon kell végezni, hogy az ordináta hossza az alapvonal hosszának egyharmadánál, de 50 méternél semmiesetre se legyen nagyobb. Poláris bemérés esetén ily pontoknál az iránysugár 150 méternél ne legyen hosszabb. Elmosódott művelési ág határpontokat és az ezzel azonos pontossággal ábrázolandó pontokat /pl. folyó menedékes partvonalának töréspontjait/ a fototérképről, illetve a légifénykép kontakt-másolatáról is át lehet venni. Amennyiben a pontokat be kell mérni, úgy ortogonális módszernél az ordináta hossza legfeljebb az alapvonal hosszának fele, illetve 30 80 méter lehet, *poláris bemérés esetén az iránysugár legfeljebb 250 méter lehet.*

Állandósítás: Általában csak a numerikusan meghatározott pontokat állandósítjuk, de ezeket is csak oly mértékben, hogy mintegy 300-400 méterenkint legyen egy-egy állandósított alappont. Az állandósítás anyaga általában kő vagy beton. Egész kivételesen alul keresztléc-cel ellátott keményfaoszlop. A földalatti állandósítás: keresztvéséssel ellátott téglá. Az állandósításnál arra kell törekedni, hogy az olyan helyen legyen, ahol fennmaradása biztosítva látszik. Célszerű a sokszögpontok helyett - egyes esetekben - a közelükben lévő belsőégi- vagy tábla-határpontot állandósítani. Az ilyen külpontos állandósításnál vagy em-rendű ortogonális bemérést rövid ordinátával, vagy legfeljebb 30 méter iránysugaru poláris bemérést kell alkalmazni. 50

Kikarósás: A táblán belüli birtokhatárokból és birtoklási viszonyokban bekövetkezett változások megállapítására a birtokhatárpontokat az a tárgyban kiadott 114/1957. /T.14./ ÁPTK sz. utmutatóban foglaltak szerint az érdekeltekkel ki kell karósztatni. A kikarószás helyességét a térképhelyesbítés műszaki munkáinak folyamán vizsgálni nem kell.

Mérési jegyzetfüzet /manuálé/: Szabályszerű, negyedlaponkénti mérési vázlatot általában nem kell készíteni. Mind a keretvonalváltozások /új keretvonalak/, mind a táblán belüli birtokhatárpontok, továbbá épületek és művelési ág határok bemérési vázlatát lapenként készült mérési jegyzeten /manuálén/ kemény ceruzával kell készíteni. Numerikus vagy grafikus alappontok közötti mérések esetében az alappontok számát a manuáléban nagyalku és világosan írt számokkal kell feltüntetni. A mérési jegyzetlapnak csak egyik oldalát szabad használni. A mérési jegyzetlap jobb sarkában a kataszteri térképszelvény számot, illetve számokat színes ceruzával kell felírni. Az egyes táblákon felüli birtokhatárpont /mezsgye/ beméréseket, illetve a tényleges birtokok /használók/ nevét, birtokarányát és lakcímét ugyancsak mérési jegyzetlapokon - célszerűen táblánként - feltétlenül egyértelműen és olvashatóan - a kikarószás alapján - kemény ceruzával kell feljegyezni.

Térképezés: A keretvonalakban beállított, bemért vagy más munkarészekből átvett változásokat, továbbá a birtokhatárvonalakban beállított változásokat általában a kataszteri térképek nyilvántartási példányán - a papíros méretváltozásának figyelembevételével - kell térképezni. Amennyiben a nyilvántartási példányok rongált állapotban vannak, akkor - figyelembevételével a nyilvántartási térképeken, vagy különböző melléktérképeken térképezett keretvonalakat is - a térképezést a kataszteri térkép eredeti - térképtári példányán kell végezni. A ceruzás keret- és birtokhatár-vonalakat általában pírussal kell kihuzni. Amennyiben a térképeken nincsenek örkeresztek, ezt térképezés előtt pótolni kell. A művelési ág határvonalakat 2,0 mm-es szaggatott /nem pontozott/ vonalakkal kell kihuzni.

Kataszteri /földnyilvántartási/ térkép készítése asztralonlapon: Jelen munkálatok folyamán csak a táblán belüli birtokhatárvonalakat is tartalmazó kataszteri /földnyilvántartási/ térképet kell elkészíteni asztralonlapokra való másolással. A táblákon belüli birtokhatárvonalakat nem tartalmazó földmérési térképet egyelőre nem kell elkészíteni. Az asztralonlapokra való másolás érdekében olyan helyeken, ahol sűrű vagy zavaros a nyilvántartási térképek vonalazása, ott az érvényes vonalakat ceruzás keresztekkel, körökkel stb. kell ellátni. A művelési ág határvonalakat itt is 2,0 mm-es szaggatott vonalakkal kell kihuzni. Az asztralonlapokat és az e lapokon használandó tust az ÁFTH bocsátja rendelkezésre.

Táblaszámozás és helyrajziszámozás: A táblaszámozást és helyrajziszámozást a III/1957. /T.II/ ÁFTH számú utasítás alapján kell végezni. A táblaszámokat - mivel egyelőre asztralon földmérési térképet nem kell készíteni - a másolás alapjául szolgáló térképekbe ceruzával, a dűlővázlat célját szolgáló 1:10 000-es lapra pedig tussal kell beírni. A helyrajziszámokat az asztralon kataszteri /földnyilvántartási/ térképekbe tussal és a táblákon belüli birtokhatárvonalakat és birtokosokat feltüntető mérési jegyzetlapokra színes ceruzával kell beírni.

Területszámítás: A területszámításnál a változatlan fekete vonalak által határolt részek területeit - legyen az községi határvonal, belsőségi határvonal, vagy földrészlet - az alapmunkarészekből kell átvenni. Az egyes táblákon belüli változatlan birtokhatárvonalak közé eső földrészletek területeit abba az esetben is fel kell használni, ha a közbülső birtokhatárvonalak megváltoztak. A változott részek területszámításának alapja az esetben a változatlan fekete keretvonalak közé zárt részek területe, illetve területösszege.

Táblaterületjegyzék és földrészleti jegyzék: E két munkarészt a mellékelten kiadott nyomtatványon a III/1957. /T.II/ ÁFTH sz. utasítás előírásainak figyelembevételével kell elkészíteni.

Műszaki leírás: A munkálatok folyama alatt a munkára vonatkozó összes adatokat, időpontokat és az alkalmazott módszerekre vonatkozókat műszaki leírásba kell foglalni. Ebben fel kell tüntetni a munkafázisok jellemző adatait, a munkafázisok kezdeti és befejezési időpontját és a munkafázisokban résztvett dolgozók neveit is.

Vizsgálati jegyzőkönyv: A vizsgálati jegyzőkönyvet községenként kell készíteni. A munkát ellenőrző szervek a munkálatokra vonatkozó megállapításait és külön utasításait a jegyzőkönyvbe írják be keltezéssel és aláírásukkal. A vizsgálati jegyzőkönyvbe be kell írni, hogy a vizsgálat - illetve minden egyes vizsgálat - milyen munkafázisra terjedt ki.

Munkalap /munkanapló/: Az egyes dolgozók által végzett munkálatokat és a dolgozók munkára fordított idejét /munkanapokban/ - utókalkuláció készítésére alkalmas módon - kell a munkalapban /munkanaplóban/ feltüntetni.

Készítendő és a megyei felügyelőségnek átadandó munkarészek:  
/Az egyes nyomtatványokon készítendő munkarészeknél zárójelben a nyomtatvány száma/:

### I. V.rendű háromszögelés

- 1./ koordináta-jegyzék /8414.küliv, 8415. beliv/,
- 2./ meghatározási terv /az 1:10 000-es vázlat egy fénymásolatán/,
- 3./ szögmérési jegyzőkönyv /8417/.
- 4./ koordináta-számítás /8422 előmetszés számológéppel, 8423 előmetszés logaritmussal/,
- 5./ délszög- és távolságszámítás /8420 küliv, 8421 beliv/,
- 6./ pontleírás /helyszinrajzi leírás/ /8252/.

### II. Sokszögelés

- 1./ kitűzési és számítási vázlat /az 1:10 000-es vázlat egy fénymásolatán/
- 2./ hosszmerési jegyzőkönyv /8430/,
- 3./ szögmérési jegyzőkönyv /8427, Szepessy-féle 8428/,
- 4./ koordináta-jegyzék /az V.rendű háromszögelésnél megkezdett jegyzőkönyv folytatásaként/,
- 5./ Sokszögpontok számítási jegyzőkönyve /8431/,
- 6./ délszög- és távolságszámítási jegyzőkönyv /az V.rendű háromszögelésnél megkezdett jegyzőkönyv folytatásaként/.

### III. Részletmérés, területszámítás és egyéb.

- 1./ mérési jegyzet /manuálé/ laponként készítve és átlyukasztás után összefűzve,
- 2./ bemért pontok koordináta-számítása /8434/
- 3./ területszámítási jegyzőkönyv /8435, koordinátákból 8436/,
- 4./ földrészletek területszámítása /8437/,
- 5./ táblaterület-jegyzék /lásd mellékelte nyomtatványt/,
- 6./ földrészleti jegyzék /lásd mellékelte nyomtatványt/, elkészítendő három példányban,
- 7./ dűlővázlat és dűlőjegyzék,
- 8./ kiegészített, illetve helyesbitett kataszteri nyilvántartási /eredeti/ térképek,
- 9./ az asztralonon másolással készült kataszteri /földnyilvántartási/ térképek,
- 10./ műszaki leírás, vizsgálati jegyzőkönyv, munkalapok /munkanaplók/.

A munkálatokhoz szükséges asztronon térképlapokat és tust az ÁFTH biztosítja, a szükséges nyomtatványokat a Nyomtatványellátó Vállalatától kell beszerezni. Amennyiben a vállalatnál átmenetileg nem lehet kapni, úgy kölcsönképpen a megyei felügyelőségtől kell igényelni.

A munkarészeket a munkálatokat végző dolgozóknak aláírásukkal /az aláírás alatt gépelt, vagy nyomtatott betűkkel kiírt névvel/ és keltezéssel kell ellátniok.

Budapest, 1957. április 27.

Raum Frigyes s.k.  
főosztályvezető.